

שנשתנו עליו. ולא זכה ליפמח לו שערי שער: תדע. דקשין: גרוע אדם זה שנשתנו לו סדרי (מעשה) בראשית. אמר רב יהודה בא וראה כמה קשין מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית. אמר רב נחמן תדע

עין איה

עד שראוי להם לקבל רושם אדיר להשתנות מעצם טבעם. באדם כזה יעשה נס בעצם טבעו, אפילו במקום שאפשר למצא את המבוקש באופנים אחרים, טבעיים. ע"כ, מופת הוא על הגרעון הנמצא באדם זה שנשתנו לו לעצמו סדרי בראשית, וסדרי בראשית, מעשי ידי יוצר כל ב"ה שלמים הם מאד, שראוי להוקירם ולאחבם כמו שהם, "וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"³.

ד. אמר רב יהודה, בא וראה כמה קשין מזונותיו של אדם שנשתנו עליו סדרי בראשית. הנס יעשה בפרטים, ובדברים המיוחדים שאינם מקיפים את כלל החיים, שתעודת ההנהגה היא ביסוד הטבע חק עליון בעולמו. וכאשר נשקול ענין אחד בערכו, אם הוא ענין כללי, שראוי הוא לעמוד בטבעו, או חלק אחד פרטי שהוא מתיחס לעניני הניסים שהם נועדים לחלק מחלקי המציאות, לפי תכונת כ"א מהם ויחוסו לתכלית הנצרך מאותו המאורע של הנס, צריכים אנו להבין כי עניני הכלכלה הם מסובכים עד מאד. והסידור שסדר אדון כל המעשים ב"ה בעולמו, שיהיה כח דרישת הכלכלה כח דוחף ורודה בכלל החיים, להעמיד את צורת החיים באותו הצביון הרצוי שילך למטרתו, הוא מבונה דוקא ע"פ אותו הסדר הטבעי של הכלכלה הבא עם כל הזמנת הסיבות עליו, ואם הנהגה זו תהיה בטלה, אז יקבלו כלל החיים שינוי מיוחד שכבר יצאו מכללות ערכם. ע"כ, מזונותיו של אדם מוכרחים להיות קשים, מיוסדים באגודת הסיבות המקושרות זו בזו, וההמצאה של השגת גורמי הכלכלה במקום שלא הוכנו הסיבות לזה, הוא דבר המקושר באפיו סיבות, שלא רק נס פרטי נצרך לזה כ"א שינוי סדר במרחב גדול ומתפשט מאד במציאות, עד שיותר נכון למצב ניסי הוא שישתנו עליו בעצמו סדרי בראשית, ולא שישנו המון הסדרים שיש להם תכלית נעלה בעמידתם בציביונם.

ה. א"ר נחמן, תדע דאתרחיש ניסא ולא איברו

נוטים אל כל מה שהוא נגד השכל והיפוך היושר. ע"כ הם צריכים הדרכה כזאת שתשפיע בהם השפעה של היפוך סידור הטבע שלהם, שיגצח השכל והמוסר את שרירות הלב הטבעית, שההסתכלות בפלאי אדון כל, בהריסות הסדרים הקבועים הטבעיים למטרה רוממה נשגבה במוסר וחכמה, מנשא את הנפש מתוך עומק השפלות של החפץ העצמי שלה אל הכבוד והמעלה. אבל גם זה בעצמו גרעון גדול הוא, כל זמן שהאדם מצד עצמו הוא כ"כ שפל ופועוט, עד שהטבע שבלבו עצמו הוא יכול להיות נוהג אותו בדרכי חושך, עד שרק אז ירפא ע"י התאימו את ממשלת נפשו אל הממשלה האלהית שבשינוי סדרי בראשית. אבל המגמה הטהורה שאין עמה גרעון, היא שישוּב הלב לטהרת טבעו, והחפץ היותר טהור ונשגב יהיה שוה עם החפץ הטבעי של האדם, ואז כבר ההדרכה היותר נשאה באה עם הדבקות היותר עליזנה בטבע הסידורי ואהבתו. ע"כ, עם כל הגדלות שאנו מרגישים בניסים, אין אנו צריכים לשכח כי רק נתפלא עליהם, אבל לאהבה נאהב את הטבע, את חק הכללי התדירי שבו חקק צור עולמים ב"ה את עולמו לעדי עד. ועם הגדולה שמי שנעשה בו נס בעצמות הוייתו וטבעו, נחוש ג"כ שיש כאן גרעון, שנשתנו עליו סדרי בראשית, ונאהב בכל לב את השלמות הגמורה שאין עמה גרעון, את המוסר הטהור שיהיה נובע מתוך הלב, שיהיה לב בשר, ו"נתתי את תורתי בקרבם ועל לבם אכתבנה"¹. ויד ד' הנוהגת בטבע המסודר וקבוע, תהיה גלויה בהודה והדרה בלב כל בשר, בציור שלם ונשגב, מצד ההכרה הפנימית שכבר פלסה את נתיבתה, בשכרה את קירות הברזל שהפסיקו את מהלך האורה בעת השפלות והרשעה, ע"י פלאי הניסים ותולדות לימודיהם לעד ולעולמי עולמים, בדרך רם ונעלה יותר מכל נס ופלא, "וישב עמי בנוה שלום ובמשכנות מבטחים ובמנוחות שאננות"².

והנה יוכל אדם להיות גדול בכחות נעלים ובעל נפש גדולה, ומ"מ נטיותיו הטבעיות יהיו פחותות,

ג. ו. ירמיה לא. לב. 2. ישעיה לב, ית. 3. בראשית א, לא.